

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2022.46.257816>

УДК 343.5

Б. М. Орловський, докт. юрид. наук, доцент, адвокат
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра кримінального права, кримінального процесу та криміналістики
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: b.orlovskiy@onu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9161-2904>

Т. О. Павлова, канд. юрид. наук, доцент, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра кримінального права, кримінального процесу та криміналістики
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: pavlova.onu01@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2558-823X>

ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПРОТИПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ ДЛЯ ЗАНЯТТЯ ЖЕБРАЦТВОМ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДУАЛІЗМ

Стаття присвячена дослідженню злочинів, що передбачені ст. 304 «Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність» та ст. 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» чинного Кримінального кодексу України. Проводиться аналіз понять «дитина», «неповнолітній», «втягнення», «використання», які закріплені у цих статтях, розглядаються розбіжності у їх законодавчому трактуванні. Пропонується визначення термінів «неповнолітній» та «малолітня дитина» у Загальній частині Кримінального кодексу України. Надаються пропозиції по удосконаленню норм Особливої частини Кримінального кодексу України шляхом закріплення двох самостійних складів злочинів: 1) втягнення та використання неповнолітніх у злочинній діяльності (стаття 304); 2) втягнення та використання неповнолітніх у аморальних явищах (стаття 304-1), таких як жебрацтво, пияцтво, азартні ігри як злочинів проти моральності.

Ключові слова: неповнолітній, малолітня дитина, протиправна діяльність, злочинна діяльність, жебрацтво, пияцтво, азартні ігри, втягнення, використання.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення, пов'язані із втягненням неповнолітніх у протиправну діяльність, займають досить важливе місце у кримінально-правовій доктрині та законодавстві. Адже неповнолітній (в межах кримінального права – особа, що досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність), в силу особливостей психофізіологічного розвитку та характеру, які лише починають формуватися та розвиватися у підлітковому віці, може легко піддається впливу з боку повнолітніх правопорушників, які часто втягують нестійких неповнолітніх у вчинення різних форм злочинної поведінки. Тому дослідження механізму кримінально-правової протидії втягнення та використання неповнолітніх у злочинну діяльність за чинним Кримінальним кодексом України (далі – КК України) є актуальним питанням, що потребує свого наукового дослідження та нормативного узгодження.

Актуальність та дискусійність цієї теми обумовлена як необхідністю уточнення понятійних конструкцій, що на теперішній час закріплено у диспозиції

ст. 304 КК України, так і практичними аспектами, які вимагають розширення законодавчого переліку можливих форм втягнення неповнолітніх у аморальні явища, у зв'язку з чим, зокрема, і було сформульовано нову статтю 150-1 КК України щодо «використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». Тому проведення наукових досліджень у вказаному аспекті є важливим напрямом посилення захисту неповнолітніх від кримінальних правопорушень та створення додаткових правових гарантій для малолітніх дітей, які використовуються для вчинення злочинних аморальних проявів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що вивченням питання про втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність та жебрацтво займалися такі вчені як О. М. Бандурка, Ю. В. Баулін, А. В. Дан, І. В. Дегтярьова, О. В. Дерев'яно, І. М. Доляновська, О. О. Дудоров, В. В. Кузнецов, О. М. Литвинов, І. І. Максимів, П. П. Михайленко, К. О. Черевко, В. І. Шакун та інші. У той же час, у цих дослідженнях не приділялося достатньої уваги питанню щодо комплексної характеристики вказаних проявів злочинної поведінки у межах загальної кримінально-правової норми. Тому, спираючись на попередні дослідження, у статті авторами буде розглянута пропозиція систематизації двох злочинних проявів, по-перше, втягнення (ст. 304 КК України), по-друге, використання (ст. 150-1 КК України) та їх законодавче визначення у двох самостійних статтях в межах Розділу XII чинного Кримінального кодексу України як злочинів проти моральності.

Мета та завдання статті полягають: по-перше, у визначенні та законодавчому закріпленні понять «малолітня дитина», «неповнолітній»; по-друге, у вивченні сучасного стану кримінально-правового регулювання втягнення неповнолітніх у протиправну (злочинну) діяльність та розгляді її форм; по-третє, у порівнянні між собою складів ст. ст. 304 та 150-1 КК України; по-четверте, у пропонуванні законодавчих пропозицій до КК України за результатами проведеного наукового дослідження.

Виклад основного матеріалу. Кримінально-правові норми про заборону втягнення неповнолітніх у протиправну (злочинну) діяльність займають досить важливе місце у сучасній кримінально-правовій та кримінологічній доктрині. Ці норми можна вважати ефективним правовим засобом протидії злочинності серед неповнолітніх, які в силу свого особливого психофізіологічного розвитку, обумовленого віком, нестійкістю емоційного й психологічного стану, можуть легко підпадати під негативний сторонній вплив повнолітніх правопорушників. Тому виникла необхідність у законодавчому закріпленні понять, які використовують у ст. ст. 150-1 та 304 КК України та стосуються особливого суб'єкта кримінально-правових відносин – малолітньої дитини та неповнолітнього.

Неповнолітній, внаслідок особливостей психофізичного розвитку, обумовлених віком, потребує, з нашої точки зору, особливої уваги при вирішенні питання про можливість бути суб'єктом кримінальної відповідальності або потерпілим, якщо його використовували повнолітні особи для зайняття різними формами асоціальної злочинної поведінки.

Хоча законодавець не передбачив особливих підстав кримінальної відповідальності неповнолітніх, вони обумовлені їх віком та пов'язаною з віком специфікою сприйняття і оцінки різних кримінальних правопорушень, у зв'язку з цим: по-перше, неповноліття особи у п. 3 ч. 1 ст. 66 КК України розглядається законодавцем як обставина, що може пом'якшувати покарання за наявності у діях неповнолітнього складу певного кримінального правопорушення, передба-

ченого Кримінальним кодексом України, з урахуванням певних особливостей, які стосуються видів, порядку призначення покарання тощо; по-друге, є підставою для застосування із звільненням від кримінальної відповідальності або покарання примусових заходів виховного характеру як іншого альтернативного покаранню кримінально-правового заходу тощо.

Особа, яка не досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність (як правило, мова йде про малолітніх дітей, які не здатні за віком усвідомлювати факт використання їх у злочинній асоціалній діяльності), розглядається у межах Кримінального кодексу України у якості потерпілого. Факт використання малолітньої дитини при вчиненні злочинної діяльності може впливати, поперше, на кваліфікацію, коли мова йде про використання її при вчиненні певного кримінального правопорушення, наприклад, ст. 150-1 КК України; або, по-друге, може впливати на призначення покарання, у разі якщо така вказівка про використання у злочинній діяльності відсутня у диспозиції відповідної кримінально-правової норми, а такий факт мав місце, наприклад, п. 9 ч. 1 ст. 67 КК України – «9) вчинення кримінального правопорушення з використанням малолітньої особи або особи, що страждає психічним захворюванням чи недоумством».

Аналіз норм чинного Кримінального кодексу України надає змогу зробити висновок про певне протиріччя між нормами кримінального закону та відповідними нормами міжнародних конвенцій в частині використання термінів «неповнолітній», «малолітній» або «малолітня особа». З урахуванням того, що міжнародні конвенції про захист прав дитини рекомендують використовувати термін «дитина» у національному кримінальному законодавстві, однак КК України не містить розкриття вікових меж щодо вказаного терміну. «Конвенція про права дитини» від 20.11.1989 р. у ст. 1 характеризує термін «дитина» як кожен людську істоту до досягнення нею 18-річного віку [4], що й охоплюється змістом терміну «неповнолітній» за національним кримінальним законодавством. Тому потребує свого термінологічного узгодження зміст вказаних термінів у чинному Кримінальному кодексі України з використанням міжнародно усталеної термінології. Вважаємо за потрібне надати визначення термінів «малолітня дитина» та «неповнолітній» у Загальній частині Кримінального кодексу України, у Розділі I «Загальні положення», а саме «малолітня дитина – це фізична особа, яка не досягла 14-ти років», «неповнолітній – це фізична особа, яка досягла 14-ти та не досягла 18-ти років». Саме термін «малолітня дитина» вже використовується в ст. 150-1 КК України, що свідчить про позитивні рухи у напрямку узгодження норм міжнародного та національного кримінального законодавства.

Продовжуючи дослідження, треба звернути увагу, що у випадку потрапляння неповнолітнього у злочинне середовище або ж при неблагополучних обставинах його сімейного розвитку (зловживання алкогольними напоями чи наркотичними засобами повнолітніми членами сім'ї) виникає ситуація реалізації прямого антисоціального впливу на поведінку неповнолітнього, що може спровокувати у нього бажання прийняти активну участь у певній протиправній (злочинній) діяльності або ж фонових явищах. Особлива запобіжна роль повинна бути приділена такому злочинному прояву, як використання малолітньої дитини для заняття різними формами злочинної асоціалної поведінки. Асоціалність – це поведінка людини, яка не вкладається в рамки загальноприйнятого, не відповідає правилам і моральним нормам суспільства. Вказана поведінка стає злочинною, коли направлена на втягнення або ж використання неповнолітніх або малолітніх дітей для вчинення кримінальних правопорушень.

Позитивні кроки у цьому напрямі були зроблені. Так, у чинному Кримінальному кодексі України Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо використання дитини для жебракування» від 15.01.2009 р. № 894-VI (далі – Закон України від 15.01.2009 р.) було передбачено ст. 150-1 КК «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». Отже, нами встановлено два злочинних асоціальних напрями поведінки повнолітньої особи щодо малолітньої або неповнолітньої дитини – втягнення у злочинну діяльність та використання для заняття злочинною асоціальною поведінкою.

Варто звернути увагу, що чинний Кримінальний кодекс України охоплює вказані варіанти негативної асоціальної поведінки повнолітніх по відношенню до неповнолітнього у одній конкретній загальній ст. 304 Особливої частини КК України – «Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність». Зазначена стаття за своєю диспозицією характеризує таке кримінальне правопорушення у наступному форматі: «втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, у заняття азартними іграми» [5].

Аналізуючи зміст базового складу ст. 304 КК України, ми бачимо, що «втягнення неповнолітніх у заняття жебрацтвом» є однією із форм визначення об'єктивної сторони такого складу кримінального правопорушення, яка існує поряд із іншими трьома формами: 1) втягнення у протиправну діяльність; 2) втягнення у пияцтво; 3) втягнення у заняття азартними іграми. За вчинення вказаного кримінального правопорушення законодавцем передбачається покарання для повнолітнього суб'єкту кримінального правопорушення у вигляді позбавлення волі на строк від 3 до 7 років. Частина 2 ст. 304 КК України вказує нам про ті самі дії (в тому числі й щодо заняття жебрацтвом), що мають вже кваліфікуючий (обтяжуючий) напрям і вчиняються щодо малолітньої особи (щодо особи до 14 років) або ж спеціальним суб'єктом – батьком, матір'ю, вітчимою, мачухою, опікуном чи піклувальником. Зазначені кримінально-карані дії мають вищий поріг покарання, у порівнянні із ч. 1 досліджуваної статті, та передбачають позбавлення волі на строк від 4 до 10 років [5].

Отже, зміст складу ст. 304 КК України моделює два варіанти кримінально-караної поведінки щодо втягнення повнолітнім суб'єктом у зайняття жебрацтвом: 1) неповнолітнього (особа до 18 років) – із покаранням у вигляді від 3 до 7 років позбавлення волі; 2) малолітнього (особа до 14 років) – із покаранням у вигляді від 4 до 10 років позбавлення волі. Також для повнолітнього суб'єкту вказаного злочину, який має функції родинного чи законного піклування (опіки) над неповнолітнім, теж міститься значний поріг покарання від 4 до 10 років позбавлення волі.

Проаналізувавши вказані варіанти притягнення повнолітньої особи до кримінальної відповідальності, нам необхідно звернути увагу й на існування у чинному Кримінальному кодексі України статті 150-1 «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом». Як зазначають науковці, прийняття такої окремої статті було пов'язано із необхідністю протидії розповсюдженню «жебрацького бізнесу» в Україні, що робив ставку саме на використання дітей (немовлят) для випрошування грошей у публічних місцях [6, с. 104]. Вказується на той факт, що ст. 304 КК України не передбачає відповідальності саме за пряме використання дитини для заняття жебрацтвом [2, с. 269]. Тому, для усунення відповідних прогалів, у диспозиції прийнятої законодавцем статті 150-1 КК України зазначається саме про «використання» батьками або особами, які їх

замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (тобто систематичним випрошуванням грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб), за що передбачається покарання у вигляді обмеження волі на строк до 3 років або ж позбавлення волі на строк до 3 років [5]. Варто відзначити, що до Верховної Ради України подавалося як мінімум декілька подібних законопроектів, у яких містилися різні кваліфікуючі ознаки «жебракування» [2, с. 268].

При аналізі ознак вказаного складу звертає на увагу використання нового законодавчого терміну – «малолітня дитина», при цьому приведення у термінологічну відповідність інших норм Загальної та Особливої частин чинного Кримінального кодексу України не відбулося. Наприклад, у п. 9, ч. 1 ст. 67 КК України досі закріплено термін «малолітній» при визначенні обставини, що обтяжує покарання, а саме «вчинення кримінального правопорушення з використанням малолітнього...». Крім того, у розглянутій нами ст. 304 КК знову ж таки використовуються терміни «неповнолітній» та «малолітня особа».

В той же час за змістом проаналізованих нами норм ми бачимо, що ст. 150-1 та ч. 2 ст. 304 КК України мають тісний перетин у певних елементах своєї об'єктивної сторони, хоча й знаходяться у різних розділах Особливої частини. Так, ст. 150-1 розташована у Розділі III «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи», а ст. 304 – у Розділі XII «Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності». Не оцінюючи наскільки вдало співвідносяться між собою безпосередні об'єкти таких складів злочинів, можна в той же час стверджувати, що не є доцільним передбачати схожі за змістом склади злочинів у різних розділах Особливої частини Кримінального кодексу України.

Вважаємо, що немає правових підстав закріплювати жебрацтво як форму протиправної та аморальної поведінки в Розділі III «Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи», оскільки використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом – це злочин, що посягає на відносини моральності. Тому пропонуємо склад ст. 150-1 КК України закріпити у самостійній нормі, а саме у ст. 304-1 КК України.

У межах аналізу диспозиції існуючої ст. 150-1 КК України ми можемо побачити деталізоване розкриття змісту поняття «втягнення в жебрацтво» як «систематичне випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб» [1, с. 175]. В той же час у ст. 304 КК України відсутнє розкриття аналогічних понять, таких як «втягнення у азартні ігри», «втягнення у пияцтво» тощо. Часткове описання перелічених термінів можна зустріти лише у дещо застарілій за часом постанові Пленуму Верховного Суду України «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27.02.2004 р. № 2 (далі – постанова ПВСУ від 27.02.2004 р.). Ця постанова ПВСУ від 27.02.2004 р. містить посилання на певні аспекти судової практики, що рекомендується брати до уваги судам при розгляді подібних кримінальних справ (кримінальних проваджень) й розкриває зміст таких процесів як «втягнення в азартні ігри», «втягнення у пияцтво», «втягнення у злочинну діяльність» [3, с. 95-97]. Тому ми вважаємо, що доцільно розкрити та систематизувати основні положення про «втягнення» або ж «використання» неповнолітніх осіб у зазначених фонових явищах (азартних іграх, алкоголізмі) та у злочинній діяльності саме на рівні норм ст. ст. 304, 304-1 Кримінального кодексу України, що сприятиме уточненню відповідних законодавчих положень у практичній сфері застосування. Адже недаремно за-

конодавцем було здійснено розкриття змісту поняття «втягнення у жебрацтво» у прийнятій редакції ст. 150-1 КК України.

Також ми прийшли до висновку, що з точки зору об'єктного розмежування варто розрізняти процеси «втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність», тобто залучення до вчинення кримінальних правопорушень, та «втягнення неповнолітніх (або малолітніх дітей) у аморальні явища», що охоплює залучення неповнолітнього (малолітньої дитини) до антиморальних негативних проявів поведінки – жебрацтва, алкоголізму, азартних ігор. Перелічені «аморальні явища» з кримінологічної точки зору вважаються «фоновими» та детермінують злочинність у випадку їх системного повторення. Тому, на нашу думку, ст. 304 КК України можна присвятити виключно «втягненню та використанню неповнолітніх (малолітніх дітей) у злочинній діяльності», а у ст. 304-1 пропонується закріпити втягнення та використання неповнолітніх (малолітніх дітей) у всіх аморальних явищах (жебрацтві, алкоголізмі, пияцтві), що автоматично забезпечить і включення у зміст цієї статті положень диспозиції ст. 150-1 КК України, яку ми пропонуємо виключити. При цьому різні форми об'єктивної сторони, такі як «втягнення» та «використання» можливо об'єднати у диспозиції ст. 304-1 щодо кожного конкретного аморального явища задля комплексного підходу у проведенні їх кваліфікації.

Отже, підсумовуючи викладене, ми пропонуємо визначити в Кримінальному кодексі України наступні статті:

Стаття 304 «Втягнення та використання неповнолітніх у злочинній діяльності»:

1. Втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність щодо підготовки або вчинення кримінальних правопорушень чи безпосереднє використання малолітньої дитини для вчинення кримінального правопорушення, – карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

2. Ті самі дії, вчинені щодо малолітньої дитини або вчинені батьками чи особами, що їх замінюють, – караються позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.

Стаття 304-1 «Втягнення та використання неповнолітніх у аморальних явищах»:

1. Втягнення неповнолітнього у заняття пияцтвом або безпосереднє залучення до участі у пияцтві – карається обмеженням волі на строк до двох років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Втягнення неповнолітнього у заняття жебрацтвом або безпосереднє використання у жебрацтві – карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

3. Втягнення неповнолітнього у азартні ігри або безпосереднє залучення до участі у азартних іграх – карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

4. Дії, передбачені частинами 1-3 цієї статті, якщо вони вчинені щодо малолітньої дитини або вчинені батьками чи особами, що їх замінюють – караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

Примітка: Під «жебрацтвом» у цій статті треба розуміти систематичне впрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб, під «пияцтвом» – процес систематичного вживання спиртних напоїв, а під «азартними іграми» – ігри на гроші чи інші матеріальні цінності, при яких результат гри та виграш залежать від випадковості.

References

1. Dan, A. V. (2018) Reasons and conditions for using a minor child for begging. *Naukovo-informatciyni visnyk Ivano-Frankivskogo universytetu prava imeni Korolya Danila Galytskogo: Seriya Pravo*, 17, 174-180 [in Ukrainian].
2. Derevyanko, O. V. (2015) Evolution of criminal law regulation of the use of a minor child for begging. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 9, 268-273 [in Ukrainian].
3. Shablysty, V. V. (2013) Collection of normative legal acts of the Supreme Court of Ukraine (in criminal cases): information and reference edition. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovskiy dergavnyi universytet vnutrishnih sprav, 324 [in Ukrainian].
4. Convention of the Rights of the Child of November 20, 1989, ratified by Resolution of the Verkhovna Rada № 789-XII of February 27, 1991. *Zbirnyk chynnyh mignarodnyh dogovoriv Ukrainy*, 1, 205 [in Ukrainian].
5. Criminal Code of Ukraine: with changes and additions as of 28/03/2022. Kyiv: Vydavnytstvo Palyvoda A.V., 264 [in Ukrainian].
6. Cherevko, K. O. (2015) Some issues of criminal and legal characteristics of the crime under Art. 150-1 of the Criminal Code of Ukraine. *Visnyk Kryminologichnoi asotciatii Ukrainy*, 11, 102-111 [in Ukrainian].

Стаття надійшла 12.05.2022 р.

B. M. Orlovskiy, Doctor of Juridical Sciences, Associate Professor, Lawyer
Odesa I. I. Mechnikov National University
the Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminalistics
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: b.orlovskiy@onu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9161-2904>

T. O. Pavlova, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University
the Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminalistics
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: pavlova.onu01@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2558-823X>

JUVENILE INVOLVEMENT INTO ILLEGAL ACTIVITIES AND USE OF A MINOR CHILD FOR BEGGING: CRIMINAL AND LEGAL DUALISM

Summary

The article is devoted to the research of crimes in Art. 304 «Involvement of juvenile in illegal activities» and Art. 150-1 «Use of a minor child for begging» of the current Criminal Code of Ukraine. The purpose and the relevance of the research topic are determined by the growing number of cases involving of juveniles and use of minors in criminal activities, begging business, alcohol drinking, gambling in Ukraine. The authors analyze the concepts of «juvenile», «minor child», «involvement», «use», which are enshrined in these articles and consider differences in their legal interpretation. The research also covers the study of the terms «begging», «alcohol drinking», «gambling». The authors found imperfection of the norms of the Criminal Code of Ukraine that establish criminal liability for the involvement and use of juveniles (minor children) in criminal offenses and in the above-listed immoral actions.

Based on the analysis the authors propose to introduce to the current Criminal Code of Ukraine the following legislative amendments: 1) to define the terms «juvenile» and «minor child» in Section I of the General Part – «General provisions» of the Criminal Code of Ukraine, namely, «a minor child is an individual who is under the age of 14», «a juvenile is an individual who is above the age of 14 but under the age of 18»; 2) to consolidate the term «minor child» in paragraph 9, Part 1 of Art. 67 of the Criminal code of Ukraine while characterizing the circumstances aggravating the punishment; 3) to provide the term «minor child» in the other pro-

visions of the General and Special Parts of the Criminal Code of Ukraine, which use the terms «child», «minor»; 4) to amend Art. 304 of the Criminal code of Ukraine incorporating into it two forms of actus reus - involvement and use of the juvenile (minor child) in criminal activity; 5) to formulate new Article 304-1 of the Criminal Code of Ukraine, which will establish criminal liability for involvement and use of a juvenile (minor child) in immoral actions such as begging, alcohol drinking, gambling; to clarify the meaning of the above-listed immoral actions in the note to this article; 6) to exclude Art. 150-1 from the Criminal Code of Ukraine.

Keywords: juvenile, minor child, illegal activity, criminal activity, begging, alcohol drinking, gambling, involvement, use.